

Ervaringen van mensen met een Cochleair Implantaat

Resultaten enquête 2016

1. Inleiding	3
2. Achtergrond informatie	4
1.1 Leeftijd en geslacht	4
1.2 Aard en oorzaak van het gehoorverlies	5
2.. Vragen over de implantatie	6
2.1 Merk implantaat en implantatiecentrum	6
2.2 Oor van implantatie	8
2.3 Vervanging processor en implantaat	9
3. Bilaterale implantatie	11
4. De revalidatieperiode	12
5 Tevredenheid, muziekbeleving en gebruik hulpmiddelen	13
5.1 Tevredenheid met het Cochlear Implantaat	13
5.2 Tevredenheid over muziekbeleving	14
5.3 Gebruik hulpmiddelen	14
6. Werk in relatie met de CI	16
7. Sociaal functioneren	17
8. Problemen na de implantatie	19
8.1 Algemene problemen	19
8.2 Problemen met de processor	19
8.3 Problemen met uitvallen implantaat	21
9. Service CI centrum	23

1. Inleiding

De gegevens voor dit onderzoek zijn met online vragenlijsten verzameld. OPC1 heeft de vragenlijsten verspreid door een link op te nemen in de nieuwsbrief die aan de leden is verstuurd.

In totaal hebben 469 respondenten de vragenlijst ingevuld. Bij de verwerking van de gegevens is onderscheid gemaakt tussen personen die voor hun 18^e jaar zijn geïmplanteerd (29 personen, verder aangeduid als jeugd of jongeren) en personen die 18 jaar of ouder waren ten tijde van de eerste implantatie (413 personen, verder aangeduid als volwassenen). Bij deze analyses zijn 27 personen niet meegenomen: deze personen hebben hun leeftijd of het jaar dat zij een implantaat hebben gekregen niet ingevuld.

Bij de tabellen is aangegeven hoeveel personen de vraag hebben ingevuld, bijvoorbeeld (N=409). Dit aantal respondenten kan per vraag verschillen. Allereerst konden respondenten bepaalde vragen overslaan ('routing' in de vragenlijst). Daarnaast hebben respondenten vragen soms overgeslagen, terwijl ze deze eigenlijk wel zouden moeten invullen. De percentages in deze rapportage zijn altijd berekend op basis van het aantal respondenten dat de betreffende vraag heeft beantwoord.

2. Achtergrond informatie

1.1 Leeftijd en geslacht

Van de 413 volwassenen is 57% vrouw (n=234) en 43% is man (178 personen). Van de 29 jongeren is 55% vrouw (16 personen) en is 45% man (13 personen).

Tabel 1 geeft de leeftijdsverdeling weer van de 413 respondenten die na hun 18^e jaar een implantaat hebben gekregen (volwassenen). Uit de tabel is onder andere af te lezen dat de gemiddelde leeftijd 62,7 jaar is en dat men ten tijde van de implantatie gemiddeld 57,1 jaar was. Ook blijkt uit de tabel dat 14% van de volwassen respondenten 75 jaar of ouder is.

Tabel 1: leeftijd en implantatieleeftijd van de groep volwassen CI-gebruikers (N=413)

	Huidige leeftijd	Leeftijd bij implantatie
Gemiddelde leeftijd	62,7 jaar	57,1 jaar
18 tot en met 24 jaar	1%	1%
25-34 jaar	2%	5%
35-44 jaar	5%	9%
45-54 jaar	14%	23%
55-64 jaar	30%	32%
65-74 jaar	35%	23%
75 jaar en ouder	14%	7%

Tabel 2 geeft de leeftijdsverdeling weer voor de 29 personen die voor hun 18^e jaar zijn geïmplant. Zij zijn gemiddeld momenteel 13,8 jaar en waren gemiddeld 5 jaar oud toen zij een implantaat kregen.

Tabel 2: leeftijd en implantatieleeftijd jeugd (N=29)

	Huidige leeftijd	Leeftijd bij implantatie
Gemiddelde leeftijd	13,8 jaar	5 jaar
Jonger dan 2 jaar	4%	38%
3 of 4 jaar	7%	24%
5 tot 10 jaar	32%	14%
11 tot 15 jaar	18%	24%
16 jaar of ouder	39%	0%

Cijfers vorige onderzoeksjaren

De gemiddelde leeftijd in 2010 was 63,3 jaar en de gemiddelde implantatieleeftijd was 57,7 jaar. De man/vrouw verhouding bij de volwassenen was 113 mannen en 139 vrouwen en bij de jeugd waren er 17 mannen en 15 vrouwen.

1.2 Aard en oorzaak van het gehoorverlies

Onderstaande tabel geeft de aard van het gehoorverlies weer. Bij deze vraag waren meerdere antwoorden mogelijk in verband met progressie van het gehoorverlies.

Tabel 3: aard van het gehoorverlies (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Doof geboren	15 (4%)	14 (48%)
Zeer slecht horend bij geboorte	45 (11%)	6 (21%)
Progressief slechthorend	86 (21%)	1 (3%)
Progressief zeer slecht horend	190 (46%)	1 (3%)
Doof	58 (14%)	5 (17%)
Plots doof	91 (22%)	5 (17%)

Tabel 4 geeft weer wat de oorzaak van het gehoorverlies is. Op deze vraag konden respondenten eveneens meerdere antwoorden geven.

Tabel 4: oorzaak van het gehoorverlies (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Meningitis	36 (9%)	2 (7%)
Virus	32 (8%)	2 (7%)
Medicijnen	25 (6%)	1 (3%)
Ongeval	8 (2%)	0
Extreem lawaai	18 (4%)	0
Otosclerose	39 (9%)	0
Andere reden	291 (70%)	22 (76%)

De meeste respondenten hebben aangegeven dat het gehoorverlies vanwege een andere reden is veroorzaakt. Respondenten konden dit antwoord ook toelichten. De meest gegeven toelichtingen hierbij waren: 'het gehoorverlies is erfelijk', 'het is aangeboren' of 'de oorzaak is niet bekend'. Andere redenen die door meerdere personen zijn genoemd zijn: rode hond/rubella tijdens zwangerschap, Resusfactor, Usher syndroom, ziekte van Ménière of ouderdom.

2.. Vragen over de implantatie

2.1 Merk implantaat en implantatiecentrum

Onderstaande tabel geeft weer welk merk implantaat men heeft. Deze vraag is door 409 volwassenen beantwoord. Hiervan hebben 221 respondenten een Cochlear, dit betreft 54% van de volwassenen. Van de 29 jeugdigen hebben 23 respondenten (79%) een Cochlear. Hiermee komt het totaal percentage respondenten met een Cochlear op 56% (244 van de 438).

Tabel 5: merk implantaat

	Volwassenen (N=409)	Jeugd (N=29)	Totaal (N=438)
Cochlear	221 (54%)	23 (79%)	244 (56%)
Med-EL	52 (13%)	3 (10%)	55 (13%)
Advanced Bionics	119 (29%)	3 (10%)	122 (28%)
Ander merk	17 (4%)	0	17 (4%)

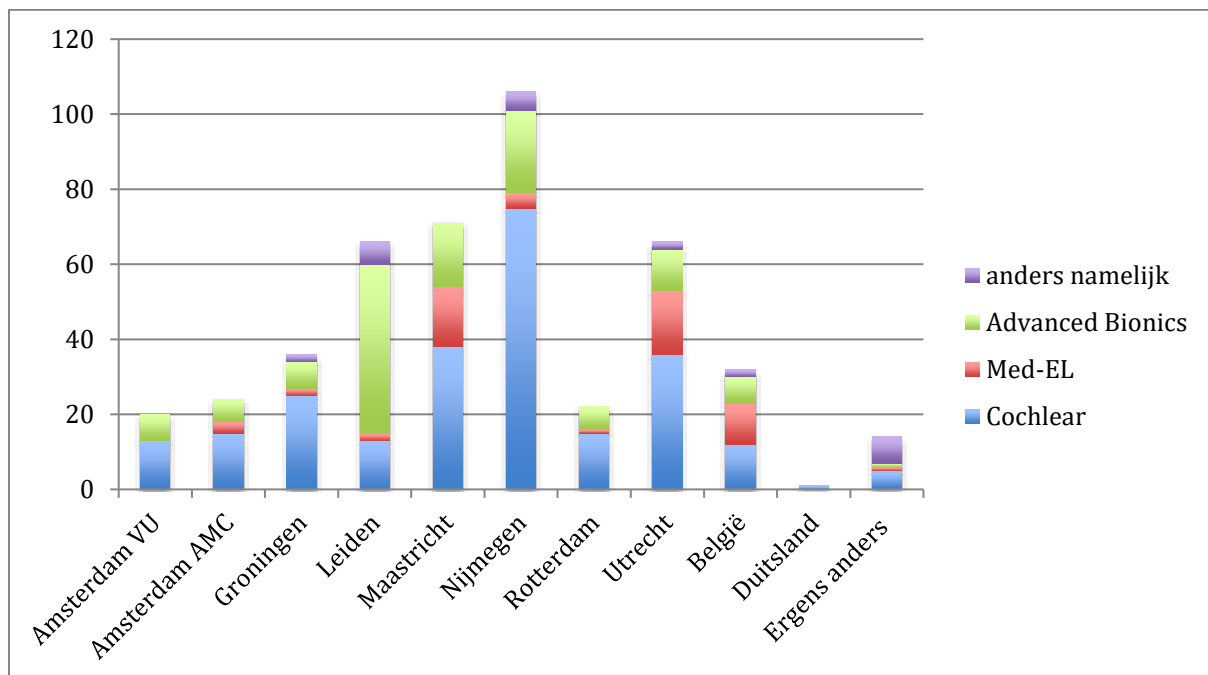
Cijfers vorige onderzoeksjaren

- 2010 Cochlear 74%, AB 22% en 4% Med-EL.
- 2003 Cochlear 74%, AB 21% en 5 % Med-EL

Tabel 6 geeft per centrum weer welke merken zijn geïmplantieerd en figuur 1 is de grafische hiervan. Uit de tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat van de 20 respondenten die in de VU Amsterdam een implantaat hebben laten aanbrengen, 13 respondenten een Cochlear hebben. Dit betreft 65% van de respondenten die hun implantaat in de VU Amsterdam hebben laten aanbrengen.

Tabel 6: merk implantaat per implantatiecentrum

	Cochlear	Med-EL	Advanced Bionics	anders
Amsterdam VU (N=20)	13 (65%)	0	7 (35%)	0
Amsterdam AMC (N=24)	15 (63%)	3 (13%)	6 (25%)	0
Groningen (N=36)	25 (69%)	2 (6%)	7 (19%)	2 (6%)
Leiden (N=66)	13 (20%)	2 (3%)	45 (68%)	6 (9%)
Maastricht (N=71)	38 (54%)	16 (23%)	17 (24%)	0
Nijmegen (N=106)	75 (71%)	4 (4%)	22 (21%)	5 (5%)
Rotterdam (N=22)	15 (68%)	1 (5%)	6 (27%)	0
Utrecht (N=66)	36 (55%)	17 (26%)	11 (17%)	2 (3%)
België (N=32)	12 (38%)	11 (34%)	7 (22%)	2 (6%)
Duitsland (=1)	1	0	0	0
Ergens anders (N=14)	5 (36%)	1 (7%)	1 (7%)	7 (50%)

Figuur 1: Gebruik van de diverse merken in de verschillende implantatiecentra

Tabel 7 geeft weer wat de belangrijkste reden was voor de keuze van het implantatiecentrum.

Tabel 7: belangrijkste reden voor keuze revalidatiecentrum (N=462)

Geografische ligging ziekenhuis (dichtbij de woonplaats)	209 (45%)
Vertrouwen in de arts die hier werkt	92 (20%)
Het revalidatieprogramma	24 (5%)
Een andere reden	137 (30%)

De geografische ligging is de meest genoemde reden. Dertig procent (137 respondenten) noemt een andere reden. Redenen die hier door meerdere respondenten zijn genoemd is dat men hiernaar toe was doorverwezen door de (KNO) arts, dat men hier al heel lange tijd patiënt is of dat de wachtlijst kort was.

2.2 Oor van implantatie

Tabel 8 geeft weer op welk oor men is geïmplanteerd.

Tabel 8: merk implantaat

	Volwassenen N=410	Jeugd N=27
Beste oor	103 (25%)	5 (19%)
Slechtste oor	280 (68%)	12 (44%)
Weet ik niet	27 (7%)	10 (37%)

Cijfers 2010: 29% van de volwassenen en 25% van de jeugdigen was op het beste oor geïmplanteerd.

Tabel 9 geeft per centrum weer op welk oor men is geïmplanteerd. Uit de tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat 15 van de 20 respondenten (75%) die in de VU Amsterdam zijn geïmplanteerd op het slechtste oor zijn geïmplanteerd.

Tabel 9: geïmplanteerd oor per implantatiecentrum

	Beste oor	Slechtste oor	Weet ik niet
Amsterdam VU (n=20)	3 (15%)	15 (75%)	2 (10%)
Amsterdam AMC (N=24)	10 (42%)	13 (54%)	1 (4%)
Groningen (N=35)	13 (37%)	18 (51%)	4 (11%)
Leiden (N=64)	10 (16%)	48 (75%)	6 (9%)
Maastricht (N=71)	8 (11%)	60 (85%)	3 (4%)
Nijmegen (N=105)	34 (32%)	64 (61%)	7 (7%)
Rotterdam (N=24)	8 (33%)	10 (42%)	6 (25%)
Utrecht (N=65)	13 (20%)	46 (71%)	6 (9%)
België (N=32)	12 (38%)	19 (59%)	1 (3%)
Duitsland (n=1)	0	1	0
Ergens anders (n=10)	2 (20%)	4 (40%)	4 (40%)

Tabel 10 geeft het antwoord weer op de vraag of men voldoende inspraak heeft gehad bij de keuze van het oor. Bijlagen 1 en 2 bevatten de toelichtingen die respondenten hebben gegeven bij deze vragen.

Tabel 10: voldoende inspraak gehad bij keuze oor en voldoende voorgelicht over verlies restgehoor

	Volwas- senen	Jeugd
	N=398	N=28
Voldoende inspraak gehad	361 (91%)	17 (61%)
Ja voldoende	16 (4%)	4 (14%)
Nee onvoldoende	21 (5%)	7 (25%)
Weet ik niet		
Voldoende voorgelicht over verlies van restgehoor	N=401	N=29
Ja voldoende	375 (94%)	25 (86%)
Nee onvoldoende	14 (4%)	0 (0%)
Weet ik niet	12 (3%)	4 (14%)

Cijfers 2010: 89% van de volwassenen had voldoende inspraak gehad en 93% was voldoende voorgelicht. Bij de jeugd betrof dit 84% (voldoende inspraak) en 96% (voldoende voorgelicht over restgehoor).

Tabel 11 geeft weer op welke wijze de processor van energie wordt voorzien.

Tabel 11: wijze waarop processor van energie wordt voorzien.

	Volwassenen N=409	Jeugd N=29
Knoopcel bateterijen	28 (7%)	2 (7%)
Oplaadbare accu's	207 (51%)	16 (55%)
Beide mogelijkheden	174 (43%)	11 (38%)

2.3 Vervanging processor en implantaat

In totaal geven 199 personen aan dat de processor is vervangen door een nieuw model: van de volwassenen geeft 43% aan dat de processor al is vervangen (179 personen) en van de jongeren geeft 69% aan dat de processor al is vervangen (20 personen).

Cijfers 2010: bij 41% van de volwassenen en 81% van de jeugdigen was de processor al vervangen.

Aan de respondenten die hebben aangegeven dat de processor is vervangen, is gevraagd na hoeveel jaar dit is gebeurd. Deze vraag is door 193 personen beantwoord. Hiervan geeft 80% (154 personen) aan dat dit binnen 5 jaar is gebeurd, 17% (32 personen) geeft aan dat dit na 6 of 7 jaar is gebeurd en 4% (7 personen) geven aan dat dit na 8 tot 10 jaar is gebeurd.

Aan de respondenten hebben aangegeven dat de processor is vervangen, is gevraagd of ze deze hebben gehouden. Deze vraag is door 197 personen beantwoord. Hiervan heeft 78% (154 personen) aangegeven dat men deze zelf heeft gehouden en 22% (43 personen) heeft aangegeven dat men deze heeft ingeleverd bij het implantatiecentrum. Aan deze 154 personen is gevraagd of is uitgelegd dat eventuele reparatiekosten voor eigen rekening zijn. Hierop gaf 60% aan (93 personen) dat dit is uitgelegd.

Tabel 12 geeft per implantatiecentrum weer of men de processor heeft gehouden of heeft ingeleverd. Uit de tabel is bijvoorbeeld af te lezen dat bij het AMC Amsterdam iedereen de processor zelf heeft gehouden, terwijl dit bij Groningen circa de helft betreft.

Tabel 12: processor zelf gehouden of ingenomen per implantatiecentrum

	zelf gehouden	ingenomen
Amsterdam VU (N=9)	8 (89%)	1 (11%)
Amsterdam AMC (N=13)	13 (100%)	0
Groningen (N=19)	10 (53%)	9 (47%)
Leiden (N=30)	9 (30%)	21 (70%)
Maastricht (N=22)	19 (86%)	3 (14%)
Nijmegen (N=50)	45 (90%)	5 (10%)
Rotterdam (N=9)	8 (89%)	1 (11%)
Utrecht (N=28)	24 (86%)	4 (14%)
België (n=19)	17 (90%)	2 (11%)
Duitsland (N=1)	1	0
Ergens anders (N=4)	1 (25%)	3 (75%)

Tabel 13 geeft weer hoeveel respondenten een herimplantatie hebben ondergaan en hoeveel respondenten een hoortoestel op het andere oor gebruiken.

Tabel 13: herimplantatie en gebruik hoortoestel op andere oor

	Volwassenen N=410	Jeugd N=29
Heeft herimplantatie ondergaan	20 (5%)	3 (10%)
Gebruikt een hoortoestel op het andere oor	197 (48%)	4 (14%)

Cijfers 2010:

- 7% van de volwassenen en 10% van de jeugdigen was het implantaat vervangen.
- 34% van de volwassenen en 16% van de jeugdigen gebruikt een hoortoestel op het andere oor.

3. Bilaterale implantatie

Tabel 14 geeft weer of men bilateraal is geïmplanteerd.

Tabel14: bent u bilateraal geïmplanteerd?

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Ja, in één operatie	10 (2%)	7 (24%)
Ja, in twee operaties	19 (5%)	10 (35%)
nee	384 (93%)	12 (41%)

Zoals blijkt uit de tabel zijn in totaal 29 volwassenen en 17 jongeren bilateraal geïmplanteerd. Daarnaast zijn 5 respondenten die hun leeftijd niet hebben ingevuld, bilateraal geïmplanteerd. Het totaal aantal respondenten met een bilaterale implantaat komt hiermee op 51. Hiervan hebben 47 respondenten aangegeven welk merk implantaat is gebruikt bij de tweede implantatie. Dit betrof voor het merendeel een Cochlear (24 keer), gevolgd door de Advanced Bionics (13 keer), de Med-El (5 keer) en de Oticon (3 keer). Twee respondenten noemen een ander merk.

Ook is gevraagd of men dit in Nederland of in het buitenland heeft laten doen. Hierop geven 36 respondenten aan dat dit in Nederland is gebeurd en 11 respondenten geven aan dat dit in België is gedaan. De meeste respondenten hebben dit op kosten van de ziektekostenverzekering laten doen (31 respondenten), 10 respondenten hebben het zelf betaald en 10 respondenten hebben deze vraag niet beantwoord. De grote meerderheid is tevreden over het resultaat van bilateraal horen (41 respondenten), een enkeling is ontevreden (3 respondenten) en 7 respondenten hebben deze vraag niet beantwoord. Ook is gevraagd of men het anderen zou aanbevelen. Hierop geven 37 mensen aan dit aan te bevelen, 8 respondenten geven aan dit waarschijnlijk aan te bevelen en 6 respondenten hebben deze vraag niet beantwoord. Bijlage 3 geeft weer welke toelichting men hierbij heeft gegeven.

Aan de respondenten die niet bilateraal zijn geïmplanteerd, is gevraagd of men dit wel zou willen. Tabel 15 geeft de beantwoording weer.

Tabel15: zou u een tweede implantaat willen?

	Volwassenen N=384	Jeugd N=12
Nee, tweede implantaat is bij mij niet mogelijk	32 (8%)	1 (8%)
ja, ik wil dat zeker wel	95 (25%)	2 (17%)
ja ik wil dat waarschijnlijk wel	72 (19%)	0
nee, ik wil dat waarschijnlijk niet	63 (16%)	4 (33%)
nee, ik wil dat zeker niet	37 (10%)	2 (17%)
ik weet niet of ik dat wil	85 (22%)	3 (25%)

4. De revalidatieperiode

Tabel 16 geeft de beantwoording weer op de vragen over de revalidatieperiode. Zoals blijkt uit de tabel wist een groot deel van de respondenten van te voren niet dat er grote verschillen zijn tussen de revalidatieprogramma's. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat het revalidatieprogramma goed is bevallen. Verder blijkt dat vooral jeugdigen aangeven dat het gebruik van hulpmiddelen onvoldoende is geoefend en dat het revalidatieprogramma na afloop onvoldoende is geëvalueerd.

Bijlage 4 geeft een overzicht van de toelichtingen die de respondenten bij de vragen over de revalidatieperiode hebben gegeven.

Tabel 16: ervaringen met de revalidatieperiode

	Volwassenen	Jeugd
Was van tevoren bekend dat er grote verschillen zijn tussen de revalidatieprogramma's	N=404	N=29
Ja voldoende	125 (31%)	5 (17%)
Nee onvoldoende	179 (44%)	11 (38%)
Weet ik niet	100 (25%)	13 (45%)
Hoe is het revalidatieprogramma als geheel u bevallen?	N=407	N=29
Goed	359 (88%)	24 (83%)
Matig	41 (10%)	4 (14%)
slecht	7 (2%)	1 (3%)
Is het gebruik van hulpmiddelen met u besproken of geoefend?	N=403	N=28
Ja voldoende	308 (76%)	16 (57%)
Nee, onvoldoende	95 (24%)	12 (43%)
Is het revalidatieprogramma na afloop met u geëvalueerd?	N=394	N=28
Ja voldoende	298 (76%)	15 (54%)
Nee onvoldoende	55 (14%)	8 (29%)
Weet ik niet	41 (10%)	5 (18%)

5 Tevredenheid, muziekbeleving en gebruik hulpmiddelen

5.1 Tevredenheid met het Cochlear implantaat

Tabel 17 geeft de beantwoording weer op de vragen over de tevredenheid met de CI. De grote meerderheid van de respondenten is hier tevreden over en zou een ander ook een CI aanraden. Wel zegt een deel van de respondenten dat dit afhangt van de persoonlijke situatie (9% van de volwassenen en 1% van de respondenten heeft dit als antwoord gegeven). Bijlagen 5 en 6 bevatten de toelichtingen die de respondenten bij deze vragen hebben gegeven.

Tabel 17: tevredenheid met het CI

	Volwassenen	Jeugd
Bent u tevreden over ontevreden over uw CI?	N=399	N=29
Zeer tevreden	229 (57%)	19 (66%)
Tevreden	122 (31%)	8 (28%)
Niet tevreden, niet ontevreden	33 (8%)	1 (3%)
Ontevreden	11 (3%)	0
Zeer ontevreden	4 (1%)	1 (3%)
Zou u een ander CI aanraden	N=401	N=29
Ja zeker wel	343 (86%)	25 (86%)
Nee	22 (6%)	3 (10%)
Hangt er van af	36 (9%)	1 (3%)
Zou u een ander het team dat uw CI heeft geïmplantieerd aanraden?	N=382	N=27
Ja	281 (74%)	19 (70%)
nee	101 (26%)	8 (30%)
Bent u tevreden met spraak verstaan in het dagelijks leven	N=399	N=29
Ja	360 (90%)	28 (97%)
Nee	39 (10%)	1 (3%)
Bent u tevreden met spraak verstaan in een lawaaiige omgeving/situatie	N=393	N=28
Ja	118 (30%)	11 (39%)
Nee	275 (70%)	17 (61%)

Cijfers 2010: 59% was zeer tevreden over het CI, 33% tevreden, 7% neutraal en 2% ontevreden (geen onderscheid naar leeftijdsgroep gemaakt). 94% van de volwassenen zou een ander een CI aanraden en 92% zou een ander het implantatiecentrum ook aanraden. 93% was tevreden met het spraak verstaan in het dagelijks leven en 30% in een lawaaiige omgeving.

5.2 Tevredenheid over muziekbeleving

Tabel 18 geeft de beantwoording weer op vragen over de muziekbeleving. Respondenten konden hier ook een toelichting geven. Verschillende respondenten hebben als toelichting gegeven dat ze vaak oefenen of noemen een bepaald hulpmiddel/programma zoals AB programma, de com pilot of hope notes.

Tabel 18: muziekbeleving

	Volwassenen	Jeugd
Klinkt muziek aangenaam??	N=394	N=29
Ja	197 (50%)	24 (83%)
nee	197 (50%)	5 (17%)
Draagt het luisteren naar muziek bij aan uw levensvreugde?	N=391	N=29
Ja	251 (64%)	19 (66%)
Nee	140 (36%)	10 (35%)
Heeft u de mogelijkheid om het beluisteren van muziek te trainen?	N=392	N=28
Ja	168 (43%)	6 (21%)
Nee	224 (57%)	22 (79%)

Cijfers 2010: voor 44% van de volwassenen 78% van de jeugdigen klinkt muziek aangenaam.

5.3 Gebruik hulpmiddelen

Vervolgens is gevraagd of men hulpmiddelen gebruikt om spraak beter te verstaan of te begrijpen. Tabel 19 geeft de beantwoording weer (meerdere antwoorden mogelijk per respondent). Bijna een kwart van de volwassenen (23%) en 10% van de jeugdigen gebruikt geen enkel hulpmiddel. Liplezen en het gebruik van de ringleiding zijn de meest genoemde hulpmiddelen. Ook noemen veel respondenten hier andere 'andere accessoires'. Accessoires die hier door meerdere respondenten zijn genoemd zijn de Minimic, Roger pen, de oompilot, FM kap en ondertiteling.

Tabel 19: gebruik hulpmiddelen om spraak beter te verstaan of te begrijpen (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Geen enkel hulpmiddel	97 (23%)	3 (10%)
Ringleiding	159 (38%)	13 (45%)
Liplezen	218 (53%)	16 (55%)
Nederlands met ondersteunende gebaren	38 (9%)	10 (34%)
Andere accessoires	169 (41%)	14 (48%)

Vervolgens is gevraagd of men in theaters, openbare gebouwen en aula's gebruik maakt van de ringleiding als deze aanwezig is. Bijna twee derde van de volwassenen (65%, 254 personen) en 36% van de jongeren (10 personen) geeft aan hier gebruik van te maken.

Cijfers 2010: 69% van de volwassenen en 31% van de jeugdigen gebruikt ringleiding in openbare gebouwen, theaters en aula's.

Tabel 20 geeft het antwoord weer op de vraag of men praatprogramma's op radio en televisie kan volgen.

Tabel 20: kunt u praatprogramma's op radio en televisie volgen (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Nee	61 (15%)	2 (7%)
Ja, zonder hulpmiddelen	72 (17%)	8 (28%)
Ja met ondertiteling op televisie	281 (68%)	14 (48%)
Ja op een andere manier	94 (23%)	8 (28%)

Tabel 21 geeft het gebruik van overige hulpmiddelen weer.

Tabel 21: gebruik hulpmiddelen (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
lichtflitser op bel en/of telefoon en/of brandalarm	222 (54%)	13 (45%)
trilwekker	260 (63%)	17 (59%)
Solo apparatuur	131 (32%)	19 (66%)
Een ander hulpmiddel	91 (22%)	5 (17%)

6. Werk in relatie met de CI

Bijna een op de drie respondenten (31%, 144 personen) werkt in een betaalde baan, dit betreft bijna allemaal volwassenen. Hiervan werkt 43% voltijds (60 respondenten) en 57% (81 respondenten) werkt deeltijd. De overige 3 werkende respondenten hebben deze vraag niet beantwoord. De respondenten die deeltijd werken, hebben gemiddeld 4,25 maanden gerevalideerd en de respondenten die voltijd werken hebben gemiddeld 4,6 maanden gerevalideerd.

Tabel 22 geeft een nadere specificering van het aantal maanden dat men heeft gerevalideerd weer. Deze vraag is door 123 mensen beantwoord en 21 personen die wel werken hebben deze vraag overgeslagen. Aangezien er nagenoeg geen verschillen zijn tussen voltijd- en deeltijdwerkende is er geen onderscheid gemaakt tussen deze twee groepen.

Tabel 22: revalidatieperiode (N=123)

0 tot 2 maanden	46 (37%)
3 tot 4 maanden	42 (34%)
5 tot 6 maanden	18 (15%)
7 tot 12 maanden	12 (10%)
langer dan een jaar	5 (4%)

Driekwart van de werkende respondenten (76%, 105 personen) heeft na de implantatie dezelfde functie behouden en 24% (33 personen) is van functie veranderd. Bijlage 7 bevat een overzicht van de toelichtingen die men hierbij heeft gegeven.

Vervolgens is gevraagd of bepaalde aspecten binnen het werk zijn veranderd. Tabel 23 geeft de beantwoording hiervan weer. Uit de tabel is af te lezen dat vooral de contacten met collega's of klanten/derden zijn verbeterd.

Tabel 23: veranderingen in het werk

	Veel minder	Minder	Gelijk	Beter	Veel beter
Functieniveau (N=136)	2%	7%	58%	24%	9%
zelfstandigheid in de functie (N=136)	1%	3%	54%	29%	13%
verantwoordelijkheid in de functie (N=135)	2%	3%	59%	29%	7%
toekomstperspectief/promotiekansen (N=133)	6%	8%	59%	20%	8%
contact met collega's (N=135)	2%	10%	26%	36%	26%
contact met klanten/derden (N=132)	4%	8%	25%	39%	24%

Cijfers 2010: percentages (veel) beter

Functieniveau 39%; zelfstandigheid functie 48%; verantwoordelijkheid 35%; toekomstperspectief/promotiekansen 27%; contacten met collega's 60%; contacten met klanten/derden 56%

7. Sociaal functioneren

Tabel 24 geeft de beantwoording weer op vragen over veranderingen in het sociaal functioneren.

Tabel 24: veranderingen in sociaal functioneren

	Volwas- senen	Jeugd
thuisituatie	N=375	N=21
Minder	23 (6%)	1 (5%)
Gelijk	25 (7%)	1 (5%)
Beter	102 (27%)	2 (10%)
Veel beter	115 (31%)	8 (38%)
Zeer veel beter	110 (29%)	9 (43%)
sociale contacten met familie, vrienden, clubgenoten	N=379	N=23
Minder	28 (7%)	1 (4%)
Gelijk	34 (9%)	1 (4%)
Beter	112 (30%)	7 (30%)
Veel beter	125 (33%)	6 (26%)
Zeer veel beter	80 (21%)	8 (35%)
maatschappelijke betrokkenheid (vrijwilligers werk, kerkelijk werk, verenigingswerk)	N=296	N=10
Minder	32 (11%)	0
Gelijk	57 (19%)	1 (10%)
Beter	85 (29%)	2 (20%)
Veel beter	75 (25%)	3 (30%)
Zeer veel beter	47 (16%)	4 (40%)
culturele activiteiten (theaterbezoek, film, concerten)	N=295	N=18
Minder	50 (17%)	0
Gelijk	59 (20%)	3 (17%)
Beter	95 (32%)	4 (22%)
Veel beter	56 (19%)	6 (33%)
Zeer veel beter	35 (12%)	5 (28%)
kwaliteit van leven	N=380	N=22
Minder	23 (6%)	0
Gelijk	33 (9%)	2 (9%)
Beter	94 (25%)	3 (14%)
Veel beter	115 (30%)	7 (32%)
Zeer veel beter	115 (30%)	10 (46%)

Ook is gevraagd of men in vergelijking met voorafgaand aan de implantatie minder of meer vermoeid is wanneer men moet luisteren/horen. Tabel 25 geeft de beantwoording weer.

Tabel 25: vermoeidheid in vergelijking met voor de implantatie

	Volwassenen N=388	Jeugd N=26
Veel minder vermoeid	81 (21%)	1 (4%)
Minder vermoeid	135 (35%)	8 (31%)
Gelijk gebleven	83 (21%)	6 (23%)
Meer vermoeid	72 (19%)	8 (31%)
Veel meer vermoeid	17 (4%)	3 (12%)

Tabel 26 geeft de beantwoording weer op de vraag om men kan telefoneren met het CI.

Tabel 26: kunt u telefoneren met uw CI

	Volwas- senen N=385	Jeugd N=27
Nee	101 (26%)	3 (11%)
Ja, bekenden zijn verstaanbaar maar een echt gesprek is niet mogelijk	67 (17%)	8 (30%)
Ja, gesprek met bekenden is mogelijk	100 (26%)	13 (48%)
Ja, dit is mogelijk met vrijwel iedereen	117 (30%)	3 (11%)

Bijlage 8 bevat een overzicht van alle toelichtingen die zijn gegeven bij de vragen over het functioneren.

8. Problemen na de implantatie

8.1 Algemene problemen

Tabel 27 geeft het antwoord weer op de vraag of men problemen heeft ondervonden na de implantatie. Zoals blijkt uit de tabel hebben in totaal 49 respondenten aangegeven dat men een ander probleem had. Uit de toelichting die men hierbij kon geven, bleek dat dit bij tien respondenten om evenwichtsproblemen ging. Bijlage 9 geeft een totaal overzicht van de antwoorden die hier gegeven zijn.

Tabel 27: problemen na de implantatie (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=413	Jeugd N=29
Geen probleem	270 (65%)	22 (76%)
Lichamelijke problemen	45 (11%)	1 (3%)
Psychische problemen	21 (5%)	1 (3%)
Problemen bij de revalidatie	20 (5%)	1 (3%)
Ander problemen	47 (11%)	2 (7%)

8.2 Problemen met de processor

Zoals blijkt uit onderstaande tabel hebben jongeren vaker problemen met het vastzitten van de processor dan volwassenen. Wel valt dit voor de meeste jongeren op te lossen is door middel van een oorstukje in het oorschelp. Bijlage 10 bevat een overzicht van de toelichtingen die men heeft gegeven.

Tabel 28: problemen met het vastzitten van processor achter het oor

	Volwassenen N=386	Jeugd N=27
Geen probleem	298 (77%)	15 (56%)
Wel problemen, maar is op te lossen dmv oorstukje in oorschelp	63 (16%)	11 (41%)
Wel problemen, niet op te lossen dmv oorstukje in oorschelp	25 (7%)	1 (4%)

Tabel 29 geeft de beantwoording weer op de vragen of de kabel naar de zendspool wel eens is gebroken en of de processor wel eens is uitgevallen. Dit blijkt allebei vaker voor te komen bij de jeugd dan bij de volwassenen.

Tabel 29: zendspool gebroken en/of processor uitgevallen

	Volwassenen	Jeugd
Kabel naar zendspool	N=390	N=29
Nooit	255 (65%)	7 (24%)
1 keer gebeurd	60 (15%)	6 (21%)
2 keer gebeurd	39 (10%)	5 (17%)
Meer dan 2 keer gebeurd	36 (9%)	11 (38%)
Processor uitgevallen	N=398	N=29
Nooit	277 (71%)	14 (48%)
1 keer gebeurd	53 (14%)	4 (14%)
2 keer gebeurd	22 (6%)	3 (10%)
Meer dan 2 keer gebeurd	39 (10%)	8 (28%)

Aan de respondenten bij wie de processor wel eens is uitgevallen, is gevraagd wat hier de oorzaak van was. Van de 117 volwassenen die deze vraag hebben beantwoord, geven 18 volwassenen aan dat dit kwam door vocht in de processor en 8 volwassenen geven aan dat dit door vocht in de microfoon kwam. Van de 15 jongeren die deze vraag hebben beantwoord, geven 4 jongeren aan dat dit door vocht in de processor kwam en 2 door vocht in de microfoon. In totaal hebben 100 respondenten een andere oorzaak genoemd. Uit de gegeven toelichting hierbij blijkt dat in de meeste gevallen de oorzaak onbekend was.

Vervolgens is gevraagd hoeveel dagen men op de nieuwe processor moest wachten. Deze vraag is door 93 respondenten beantwoord: 34 respondenten gaven aan dat de processor meteen gewisseld is, 25 respondenten hebben één dag gewacht en 20 respondenten hebben drie dagen gewacht. Daarnaast hebben 10 respondenten vier tot acht dagen gewacht en 4 respondenten moesten langer wachten.

Tabel 30 geeft weer in hoeverre men hierdoor problemen heeft ondervonden in de thuissituatie en op school/werk.

Tabel 30: problemen ondervonden door uitval processor

	Volwassenen	Jeugd
Thuisituatie	N=113	N=15
Geen probleem	29 (26%)	1 (7%)
Enigszins een probleem	30 (27%)	5 (33%)
Matig probleem	33 (29%)	4 (27%)
Ernstig probleem	9 (8%)	4 (27%)
Zeer ernstig probleem	12 (11%)	1 (7%)
Werk/school	N=89	N=15
Geen probleem	36 (40%)	1 (7%)
Enigszins een probleem	16 (18%)	3 (20%)
Matig probleem	11 (12%)	1 (7%)
Ernstig probleem	12 (14%)	7 (47%)
Zeer ernstig probleem	14 (16%)	3 (20%)

Tabel 31 geeft weer of het uitvallen van de processor gevolgen had voor persoonlijke gevoelens.

Tabel 31: gevolgen van uitvallen processor voor persoonlijke gevoelens (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	Volwassenen N=114	Jeugd N=15
Ik raakte in paniek	19 (17%)	7 (47%)
Ik voelde me weer afhankelijk van anderen	47 (41%)	6 (40%)
Ik voelde me depressief	10 (9%)	0
Andere persoonlijke gevoelens	39 (34%)	3 (20%)

8.3 Problemen met uitvallen implantaat

Onderstaande tabel geeft weer hoe vaak het implantaat is uitgevallen.

Tabel 32: aantal keer dat implantaat is uitgevallen

	Volwassenen N=397	Jeugd N=29
Nooit	358 (90%)	26 (90%)
1 keer gebeurd	21 (5%)	3 (10%)
2 keer gebeurd	7 (2%)	0
Vaker dan 2 keer gebeurd	11 (3%)	0

Zoals blijkt uit de tabel, is bij 39 volwassenen wel eens het implantaat uitgevallen. Aan deze respondenten is gevraagd wat hier de oorzaak van was: 14 keer kwam dit door een mechanisch defect, 14 keer een andere oorzaak en 11 keer was de oorzaak onbekend. Bij twee van de drie jongeren waarbij het implantaat is uitgevallen kwam dit door een mechanisch defect (en bij de andere was de oorzaak onbekend). Bijlage 11 bevat de toelichtingen die men bij deze vraag heeft gegeven.

Tabel 33 geeft weer in hoeverre men hierdoor problemen heeft ondervonden in de thuissituatie en op school/werk. Gezien het geringe aantal jeugdige respondenten waarbij het implantaat wel eens is uitgevallen, is er geen onderscheid gemaakt tussen volwassenen en jongeren.

Tabel 33: problemen ondervonden door uitval implantaat

Thuisituatie	N=40
Geen probleem	7 (18%)
Enigszins een probleem	13 (33%)
Matig probleem	8 (20%)
Ernstig probleem	6 (15%)
Zeer ernstig probleem	6 (15%)
Werk/school	N=35
Geen probleem	14 (40%)
Enigszins een probleem	5 (14%)
Matig probleem	6 (17%)
Ernstig probleem	5 (14%)
Zeer ernstig probleem	5 (14%)

Tabel 34 geeft weer wat de gevolgen waren voor persoonlijke gevoelens door het uitvallen van het implantaat.

Tabel 34: gevolgen van uitvallen implantaat voor persoonlijke gevoelens (meerdere antwoorden per respondent mogelijk)

	N=40
Ik raakte in paniek	11 (28%)
Ik voelde me weer afhankelijk van anderen	20 (50%)
Ik voelde me depressief	4 (10%)
Andere persoonlijke gevoelens	9 (23%)

9. Service CI centrum

Onderstaande tabel geeft weer in hoeverre men tevreden of ontevreden is over het CI centrum.

Tabel 35: tevredenheid over het CI centrum

	Volwassenen N=393	Jeugd N=28
Zeer tevreden	191 (49%)	13 (46%)
Tevreden	162 (41%)	14 (50%)
Neutraal	31 (8%)	0
Ontevreden	7 (2%)	1 (4%)
Zeer ontevreden	2 (1%)	0

Onderstaande tabel geeft het oordeel weer over de bereikbaarheid van het CI in urgente situaties en in het weekend of tijdens vakantiedagen.

Tabel 36: bereikbaarheid CI centrum en aanwezigheid vakantieservice

	Volwassenen	Jeugd
In urgente situaties	N=394	N=28
Goed bereikbaar	214 (54%)	17 (60%)
Slecht bereikbaar	26 (7%)	5 (18%)
Weet ik niet	154 (39%)	6 (21%)
Weekend/vakantiedagen	N=393	N=28
Goed bereikbaar	87 (22%)	8 (29%)
Slecht bereikbaar	62 (16%)	8 (29%)
Weet ik niet	244 (62%)	12 (43%)
Vakantieservice voor reserve- onderdelen aanwezig?	N=394	N=28
Ja	94 (24%)	12 (43%)
Nee	30 (8%)	4 (14%)
Weet ik niet	270 (69%)	12 (43%)

Bijlage 12 geeft een overzicht van de toelichting die respondenten bij deze vragen hebben gegeven.